

ΧΙΙ. Μία εφαρμογή γεωπολιτικής αναλύσεως: ή περίπτωσης τής 28ης Οκτωβρίου 1940

[Εδημοσιεύθη εἰς Μνημοσύνη (Ετήσιον Περιοδικόν τής Ἐταιρείας Ἱστορικῶν Σπουδῶν ἐπὶ τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ 18 (2010-2012)]

1. Σύντομη θεωρητική προσέγγις

Θὰ προσπαθῆσω νὰ ἀποδείξω μὲ τὸ κείμενο αὐτὸ ὅτι «ή παγκόσμια περιπέτεια τοῦ Β' Μεγάλου Πολέμου ἀναγινώσκειται μὲ ὄρους ψυχρῆς λογικῆς, ἐμπεριέχει μιὰ ἀδυσώπητη ἐντελέχεια, ἀποτελεῖ κατηγορητήριο σκληρὸ τοῦ οὐτοπισμοῦ καὶ τοῦ ἰδεαλισμοῦ στὸν τομέα τῶν διεθνῶν σχέσεων καὶ μπορεῖ νὰ μᾶς διδάξει πολλά, ἰδιαίτερος εἰς τὴν παρούσα συγκυρία, ἐφ' ὅσον ὅλα τὰ διεθνῶς συμβαίνοντα στὸ ἐπαναδιαμορφούμενο διεθνὲς σύστημα, ὑπακούουν εἰς τὴν ἰδία γεωπολιτικὴ συνάρτηση μὲ νέα ἀπλῶς δεδομένα».¹

Οἱ μεγάλοι θεωρητικοὶ καὶ στοχασταὶ τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας τῶν διεθνῶν σχέσεων κατέληξαν στὸ νὰ διαχωρίσουν τὸ διεθνολογικὸ χῶρο σκέψεως σὲ τρεῖς σχολές α) τὴν *Ρεαλιστικὴ Σχολή*, μὲ κλασικοὺς ἐκπροσώπους τοὺς Machiavelli, Hobbes, Spinoza, Rousseau, Bodin, Hegel, Fichte, Morgenthau, Kennan κ.ἄ., β) τὴν *Ρασιοναλιστικὴ Σχολή* μὲ ἐκπροσώπους τοὺς Grotius, Suarez κ.ἄ., καὶ γ) τὴν *Ἰδεαλιστικὴ ἢ Ἐπαναστατικὴ Σχολή*, μὲ κύριους ἐκπροσώπους τοὺς Kant, Russel, Wilson κ.ἄ.

Ἡ ἐκπροσώπησις τῶν σχολῶν δίδει λίγο-πολὺ καὶ τὴν οὐσία τῶν πεποιθήσεων μιᾶς ἐκάστης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξέλιξή της μέσα στὸν ἱστορικὸ χρόνον.

Οἱ ρεαλισταὶ χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν πίστη τους στὴν ἔννοια τῆς ἰσχύος καὶ στὴν ἔννοια ἐνὸς ἀναρχοῦ διεθνοῦς συστήματος, ὅπου καταγράφεται τὸ γεγονός τοῦ πολέμου «ὄλων ἐναντίον ὄλων» (*bellum omnium contra omnes*, Hobbes).

Οἱ ἰδεαλισταὶ πιστεύουν σὲ μιὰ *civitas maxima*, σὲ μιὰν ὀργανωμένη διεθνῆ κοινωνία μὲ σαφεῖς συμβατικὲς ὑποχρεώσεις «ὄλων ἐναντι ὄλων», ὅπου ἡ ἔννοια

1. Μία κατὰ πολὺ μικροτέρου εὔρους καὶ ἐπεξεργασίας ἐργασία τοῦ συγγραφέως ὑπάρχει ἐν Ἰ. Θ. Μάξης, *Ἡ Γεωπολιτικὴ: Ἡ Θεωρία καὶ ἡ Πράξις*, ΕΛΙΑΜΕΠ/ Παπαζήσης, Ἀθήνα 2000, σ.σ. 337-348

του κράτους-έθνους δὲν θὰ ὑφίσταται καὶ θὰ ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ μιὰ κοινωνία τῶν πολιτῶν. Συνεπῶς κατὰ τοὺς ἰδεαλιστὲς δὲν ἔχει ἢ δὲν πρέπει νὰ ἔχει νόημα ὁ ὅρος ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, ἐφ' ὅσον οἱ μέχρι τότε «διεθνεῖς σχέσεις» θὰ γίνονται ἀντιληπτές ὡς «ἐσωτερικὴ πολιτικὴ» μιᾶς ἐνιαίας *civitas maxima*. Οἱ δημοκράται ἐκ τῶν ἰδεαλιστῶν πιστεύουν, ὅμως, ὅτι ἡ μετάβασις πρὸς τὴν ἰδανικὴν αὐτὴν κοινωνία τῶν πολιτῶν θὰ διέλθει ὑποχρεωτικῶς ἀπὸ τὴν φάση ἐκείνην, ὅπου κάθε ἔθνοτικὴ ὁμάς, τὴν ὁποίαν ἀξιολογοῦν καὶ ὀρίζουν ὡς «λαός», θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσει ὑποχρεωτικῶς ἓνα κράτος-ἔθνος.

Ἐπάρχουν, ὅμως, σύμφωνα μὲ τὴν μέχρι σήμερα καταγραφεῖσα διεθνῆ πρακτικὴ, τρεῖς τρόποι γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτὴ ἡ ἐξομοίωσις τῶν «διεθνῶν σχέσεων» μὲ μιᾶς μορφῆς ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῆς ἰδεατῆς αὐτῆς *civitas maxima*, τῆς —μὲ τὴν σημερινὴν πολιτικὴν ὀρολογία καλουμένης— *globalised international society* (παγκοσμιοποιημένης διεθνοῦς κοινωνίας).

α) Ὁ πρῶτος τρόπος ἐπιδιώκει τὴν «δογματικὴ ὁμοιομορφία» τῆς διεθνοῦς κοινωνίας τὴν βασιζομένη στὸ γνωστὸ ἔργο τοῦ γερμανοῦ φιλοσόφου Ἰμμανουήλ Κάντ (Immanuel Kant) «*Περὶ τῆς Αἰωνίου Εἰρήνης*».² Ὁ θεωρητικὸς τοῦ ἰταλικοῦ ἐθνικισμοῦ τοῦ 19^{ου} αἰ. Giuseppe Mazzini ἀναφέρει, ὅμως, ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἕγκυρος διεθνὴς κοινωνία ὡσὸτου τὰ μέλη τῆς νὰ γίνουν ὅλα ἔθνη-κράτη», ὅπερ ἔχει ὡς φυσικὴ ἰδεολογικὴ συνέπεια τὴν διατύπωση τῆς γνωστῆς ἀρχῆς τῶν δικαιωμάτων τῶν λαῶν στὴν αὐτοδιάθεση, στὴν θεωρητικὴ βάση τῆς ὁποίας εὐρίσκονται τὰ 14 σημεῖα τοῦ ἀμερικανοῦ Προέδρου Οὐίλσον (1918) καὶ ἡ νομικὴ ἐπεξεργασία τῆς ὁποίας ἔγινε ἀπὸ τὸ μεγάλο κερκυραῖο διανοούμενο καὶ διεθνολόγο, ἀείμνηστον Καθηγητὴ Σπύρον Καλογερόπουλο-Στράτη, στὸ ἔργο του *Τὸ δικαίωμα τῶν λαῶν στὴν αὐτοδιάθεση*.

β) Ὁ δεῦτερος βασίζεται στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ «δογματικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ», τοῦ ὁποίου οἱ θεωρητικὲς βάσεις εὐρίσκονται στὶς ἰδεοληψίες περὶ «Ἐκλεκτοῦ Λαοῦ» ἢ τῆς «Αὐτοκρατορικῆς Θείας Κλήσεως». Στὴν δυτικὴ κουλτούρα, πηγὴ τῆς ἰδεοληψίας αὐτῆς εἶναι ἡ Αἰνειάδα τοῦ Βιργιλίου, ἐνῶ στὴ χριστιανικὴ καὶ ἰουδαϊκὴ, γενικώτερα, πηγὴ ἀποτελεῖ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.

γ) Ὁ τρίτος τρόπος εἶναι ὁ γνωστὸς εἰς ὅλους μας «κοσμοπολιτισμός», ὁ ὁποῖος ὅμως συναντᾶ ὡς ἐμπόδια τὴν πάσης φύσεως πολυμορφία καὶ ἑτερογένεια τῆς διεθνοῦς κοινωνίας.

Ὁλοκληρώνοντας τὴν σύντομὴ ἀναφορὰ μας στὶς τρεῖς αὐτὲς μεγάλες σχολὲς σκέψεως τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας τῶν διεθνῶν σχέσεων, καταλήγομε στοὺς ρασιοναλιστὲς, οἱ ὁποῖοι ἀντιλαμβάνονται τὴν διεθνῆ κοινωνία ὡς «ἓνα διεθνὲς συμβατικὸ καθεστῶς τὸ ὁποῖον ὑπόκειται στὶς ἐπιταγὲς ἐνὸς διεθνοῦς δικαίου βασιμιμένου εἰς τὸ ἔθιμο, μὲ τὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνθεκτικότητα ποὺ διαθέτει ἓνα τέτοιο δίκαιο» (*Societas quasi politica et moralis*, Suarez 1548-1617).

Κατὰ τὴν ρασιοναλιστικὴ ἔποψη, ὁ ρόλος τῆς «ἰσχύος» συνίσταται στὸ νὰ διορθῶνει τὶς ἀνεπάρκειες τοῦ «ἔθιμου». Ὅπου ὁ ρεαλιστὴς ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ «ἔθιμον» παρέχει τὸ πρόσχημα γιὰ πράξεις βίας, ὁ ρασιοναλιστὴς ἰσχυρίζεται

2. Immanuel Kant, *Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf*, Koenigsberg 1795, Nachdruck 1984: Harald Fischer Verlag, Erlangen.

ὅτι ἡ ἰσχύς ὑπείσρχεται ἐκεῖ ὅπου τὸ ἔθνος καταρρέει. Διαπιστώνει, δηλαδή, συμπληρωματικότητα τῶν δύο ἐννοιῶν.

2. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ οὐίλσονικοῦ ἰδεαλισμοῦ

(Προσέγγισις ἀπὸ πλευρᾶς Πολιτικῆς Φιλοσοφίας τῶν Διεθνῶν Σχέσεων)

Θὰ ἦταν κοινὸς τόπος νὰ ἀναφέρομε ὅτι τὸ ρωμαντικὸ ἰδεολόγημα τοῦ πατρὸς τοῦ Φιλελευθέρου Διεθνισμοῦ (καὶ Φιλελευθέρου Ἰμπεριαλισμοῦ), τοῦ ἀμερικανοῦ Προέδρου καὶ «βασιλέως-φιλοσόφου» Woodrow Wilson, δηλαδή ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν (Κ.τ.Ε.), ἐπηρέασε οὐσιωδῶς τόσον τὴν ἔκβαση τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ὅσον καὶ τὴν διαμόρφωση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χάρτου μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ. Πολλῶ μᾶλλον, ἡ σύλληψις ἐκείνη τοῦ Οὐίλσον ἐδημιούργησε, κατὰ τὴν γνώμη τοῦ γράφοντος, ἐκεῖνες τὶς προϋποθέσεις ποὺ ἦσαν ἀπαραίτητες γιὰ τὸν ἐπόμενο μεγάλο πόλεμο, ἐν συνδυασμῶ, βεβαίως, πρὸς τὶς γεωστρατηγικὰς ἐπιδιώξεις καὶ τὰ συμφέροντα τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ἐν προκειμένῳ, παρατηροῦμε μιὰν ἀληθῶς σκανδαλώδη ὁμοιότητα πολιτικῶν καταστάσεων καὶ πρακτικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μὲ τὴν σημερινή. Διακρίνομε ὅτι, ἀναλόγως τῶν σκοπιμοτήτων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἐνεθαρρύνετο —ἢ κατεπνίγετο— ἡ διάδοσις ἀποσχιστικῶν ἰδεῶν «περὶ ἐθνοτήτων». Ἀπόρροια ἀναλόγων ἀντιλήψεων ὑπῆρξε καὶ ὁ κατατεμαχισμὸς τῆς πάλαι ποτὲ Δυναδικῆς Μοναρχίας: τῆς Αὐστροουγγαρίας τῶν Ἀψβούργων. Τὸ προκῦψαν κενὸν ἰσχύος καὶ σταθερότητος στὴν Μεσευρώπη (Mitteleuropa) ἀπέβη παράγων διεθνοῦς ἀνωμαλίας. Ἐναντι μιᾶς πολυεθνικῆς καὶ πολυπολιτισμικῆς μὲν Αὐτοκρατορίας, ἰκανῆς ὅμως νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπαραίτητη γιὰ τὴν Εὐρώπη ἰσορροπία ἰσχύος (balance of power), ἐδημιουργήθη ἓνας ἀστερισμὸς μικροτέρων κρατῶν, μὲ τὸ πρόσχημα τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων αὐτοδιαθέσεως τῶν ἐθνοτήτων, χωρὶς φυσικὰ καὶ τέτοιο νὰ ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως στὴν πραγματικότητα, δεδομένου ὅτι ἡ Ἀρχὴ τῶν Ἐθνοτήτων ἐφημερόσθη λίαν ἐπιλεκτικῶς, κατὰ κανόνα δὲ εἰς βάρος τοῦ ἠττημένου, δηλαδή τῶν συμπαγῶν γερμανικῶν καὶ οὐγγρικῶν πληθυσμῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσευρώπης (Ostmitteleuropa) καὶ τῆς ΝΑ. Εὐρώπης (Suedosteuropa). Ἡ Γιουγκοσλαβία («Νοτιοσλαβία», ὅπως ἀπεκλήθη σὺν τῷ χρόνῳ τὸ ἠνωμένον βασιλεῖον Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων), ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Πολωνία ἢ ἡ Ρουμανία ἦσαν κράτη πολυεθνικῆς συνθέσεως, τὰ ὁποῖα εἴτε προέκλυψαν (τὰ τρία πρῶτα) ἀπὸ τὸν κατατεμαχισμὸ τοῦ παλαιοῦ μεσευρωπαϊκοῦ Reich τῶν Ἀψβούργων (καθὼς καὶ τοῦ Γερμανικοῦ Δευτέρου Reich), εἴτε ἐνισχύθησαν σοβαρὰ ἀπὸ τὸν κατακερματισμὸ αὐτὸν (ἢ περίπτωσις τῆς Ρουμανίας). Τὰ ἀρτισύστατα, ἰδίως, κράτη θὰ ἀποτελέσουν, μὲ τὴν σειρά τους, νέες θρυαλίδες ἀποσταθεροποιήσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ status quo.

i. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Τσεχοσλοβακίας, βλέπομε τὸ φασιστικὸ-ναζιστικὸν ἰδεολόγημα νὰ ἀξιοποιεῖ τὰ σφάλματα τῶν Νικητριῶν Δυνάμεων εἰς τὸ ἔπακρον καὶ νὰ λειτουργεῖ μὲ τὶς οὐίλσονικὰς ἀρχάς, ὑποκινῶντας τὴν πολυάριθμη γερμανογενῆ σουδητικὴ μειονότητα πρὸς τὴν ἀπόσχιση ἀλλὰ καὶ τὶς λοιπὰς ἀποσχιστικὰς κινήσεις τῶν Σλοβάκων καὶ Οὐγγρων ποὺ διεβίωσαν στὴν νεο-

παγή και εϋθραυστον Δημοκρατία τῶν Μάζαρυκ και Μπένες. Ἐχομε, λοιπόν, σύμφωνα με τὰ ἀνωτέρω ἀναφερθέντα, μιὰ κλασικὴ περίπτωση ἐφαρμογῆς τοῦ πρώτου και δευτέρου τρόπου ἐπιδιώξεως τῆς *civitas maxima* ἀπὸ πλευρᾶς Γερμανίας, με ἔντονη τὴν παρουσία τῆς ἀντιλήψεως τοῦ «δογματικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ» ἢ «ἠθικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ». Ἀντιλήψεως ἡ ὁποία ἐστόχευε, κατὰ τὴν γερμανικὴ «Weltanschauung» (κοσμοθέαση) στὴν δημιουργία τῆς Ἁγίας Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Γερμανικοῦ Ἔθνους. Ἄλλωστε ἡ οἰκονομικὴ ἐξαθλίωσις τῆς Τσεχοσλοβακίας κατὰ τὴν δεκαετίαν τοῦ '30 συνέβαλε τὰ μέγιστα στὴν τελικὴ ἐπέμβαση τῶν ναζιστικῶν δυνάμεων, τὸν Μάρτιο τοῦ 1930.

Ἀπὸ γεωστρατηγικῆς ἐπόψεως πάλιν, και ἀναλογιζόμενοι τὶς Ζῶνες Βορρᾶ-Νότου τοῦ γερμανοῦ γεωγράφου και γεωπολιτικοῦ Karl Haushofer (1869-1946),³ ἐστόχευε στὴν δημιουργία νοτίου ζώνης καθόδου τῆς Γερμανίας με ἀπόκτηση Ζωτικοῦ Χώρου (*Lebensraum*) πρὸς τὴν Μεσόγειο Θάλασσα ἡ ὁποία ἦταν, εἶναι και θὰ συνεχίσει νὰ εἶναι ἕνας διεθνῆς τετραγωνικὸς σταθμὸς μεταφορᾶς και ἐλέγχου τῶν ἐμπορευματικῶν μεταφορικῶν ὁδῶν ὑδρογονανθράκων και ὑψηλῆς Προστιθεμένης Ἀξίας ἀγαθῶν γιὰ τὸ οἰκονομικο-πολιτικὸ δίπολο Δύσις-Μέση Ἀνατολή.

ii. Ἡ δυτικὴ διπλωματία, μέσα στὶς ψευδαισθήσεις τῆς καλλολογίας τῆς Κ.τ.Ε., ἦταν ἔτοιμη νὰ θυσιάσει τὰ πάντα γιὰ νὰ ἀποφύγει τὸν πόλεμο, φανταζομένη ὅτι κινεῖται μέσα στὸ πλαίσιο μιᾶς ὀργανωμένης διεθνούς κοινωνίας, ὅπου οἱ ἐκατέρωθεν συμβάσεις λειτουργοῦν και γίνονται σεβαστές.⁴ Ὅποια ἢ πλάνη τῆς! Καὶ πόσον ἐμφανῆς ἔγινε ἡ πλάνη αὐτὴ τῆς δυτικῆς (ἀγγλογαλλικῆς), «κατευναστικῆς» διπλωματίας, πρὶν καλὰ-καλὰ στεγνώσει τὸ μελάνι τῶν ὑπογραφῶν τῆς —οὔτως ἢ ἄλλως— καταπτύστου Συμφωνίας τοῦ Μονάχου, τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1938. Ἐκεῖ παρέστημεν μάρτυρες συμφωνιῶν μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων ἐκπροσώπων τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀστικῆς πλουραλιστικῆς δημοκρατίας (Ἀγγλίας, Γαλλίας) και τῶν ἀντιστοίχων τοῦ φασιστικοῦ και ναζιστικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ (Γερμανίας, Ἰταλίας). Τί κοινὸ εἶχαν αὐτὲς οἱ δυνάμεις; Τίποτε ἀπολύτως, ἀπλῶς οἱ Δημοκρατίες, σεβόμενες τὶς ρασιοναλιστικὲς ἀρχές μιᾶς “διεθνούς κοινότητος” *quasipolitica et moralis*, παρεχώρησαν στὶς φασιστικὲς δυνάμεις (οἱ ὁποῖες ἐκινούνητο με ἀφετηρία τὴν ἰδεαλιστικὴ ἀρχὴ τοῦ δογματικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ και μιᾶς ἐρμηνείας τοῦ γεωστρατηγικοῦ θεσφάτου τοῦ Ζωτικοῦ Χώρου) χαρακτηριστικὰ ἀξιοπιστίας κρατῶν, ποὺ θὰ ἐσέβοντο τὴν διεθνῆ συμβατικὴ νομιμότητα, ἢ

3. Γιὰ τὴν σκέψη τοῦ Haushofer, πρὸβλ. Ἰ.Θ. Μάζη, *Ἡ Γεωπολιτικὴ ἔνθ' ἀν.*, σελ. 15 και ἐξῆς.

4. Τὴν προβληματικὴ σχετικῶς πρὸς τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν και τὶς συναφεῖς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεσοπολέμου περὶ τοῦ δήθεν «παρωχημένου» τῶν πολιτικῶν ἰσορροπίας ἰσχύος και τῶν συμμαχιῶν, και περὶ ἐπικρατήσεως τῶν ἀρχῶν συλλογικῆς ἀσφαλείας ἀλλὰ και ἀφοπλισμοῦ και εἰρηνισμοῦ ἀκόμη, καθὼς και, συνακολούθως, τὶς δεινὲς ἐπιπτώσεις ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἔχουν τέτοιες ἀντιλήψεις στὴν εὐρωπαϊκὴ και διεθνῆ εἰρήνη και ἀσφάλεια πραγματεύεται τὸ ὑπὸ ἐκδοσιν σύγγραμμα τοῦ Ἡλία Ἡλιόπουλου, *Γεωγραφία τῆς Ἰσχύος, Διεθνῆς Διπλωματία και Στρατηγικὲς Κατευνασμοῦ και Ἀνάσχεσης*, τὸ ὁποῖο θὰ ἐκδοθῆι προσεχῶς Πρὸβλ. ἰδιαίτερος τὰ κεφάλαια: 3β) «Μεσοπολεμικὴ Γεωγραφία τῆς Ἰσχύος» και 6) «Γεωπολιτισμικὲς και Ἰδεολογικὲς Παράμετροι τῆς Βρεταννικῆς Στρατηγικῆς» .

όποια και αποτελεί την βάση της ρασιοναλιστικής έννοιας της διεθνούς κοινότητας.

Στην περιοχή μας το δράμα συνεχίζεται μετά την πτώση της μονοετούς οπερετικής βασιλείας του Άχμετ Ζώγου στην Αλβανία⁵ και την κατάληψη της Αλβανίας από τους Ίταλους την 7ην Απριλίου 1939, δηλαδή ένα μήνα περίπου μετά την κατάληψη της Πράγας από την Βέρμαχτ και την δεύτερη (και οριστική) «Διάλυση της έναπομεινάσης Τσεχίας» (*Zerschlagung der Rest-Tschei*), η οποία έπαυσε να υφίσταται ως ανεξάρτητο κρατικό μόρφωμα και μετετράπη στο «Προτεκτοράτο Βοημίας και Μοραβίας του Ράιχ» (*Reichsprotektorat Boehmen und Maehren*). Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, οι Γερμανοί εισέβαλαν στην Πολωνία, προσήρτησαν το Ντάντσιχ και τον λεγόμενο «Πολωνικό Διάδρομο» και έξηφάνισαν την Πολωνία ως κρατική οντότητα (στην θέση του Πολωνικού Κράτους έδημιούργησαν την λεγομένη «Γενική Διοίκηση», χωρίς καν αναφορά στον όρο «Πολωνία»). Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος είχε αρχίσει.

3. Οί γεωπολιτικές βλέψεις της Γερμανίας από το 1911 έως το Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Ήδη από τις αρχές του Κ΄ αιώνα η Γερμανία αναδεικνύεται στην ισχυρότερα οικονομική και στρατιωτική δύναμη της Ευρώπης. Το γεγονός αυτό δεν μπορούσε παρά να συσπειρώσει τις δύο άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές δυνάμεις, την Γαλλία και την Μεγάλη Βρετανία, οι οποίες έδειχναν ιδιαίτερος ένωχλημένες από τις κινήσεις του Γενικού Έπιτελείου της Ράιχσβερε.

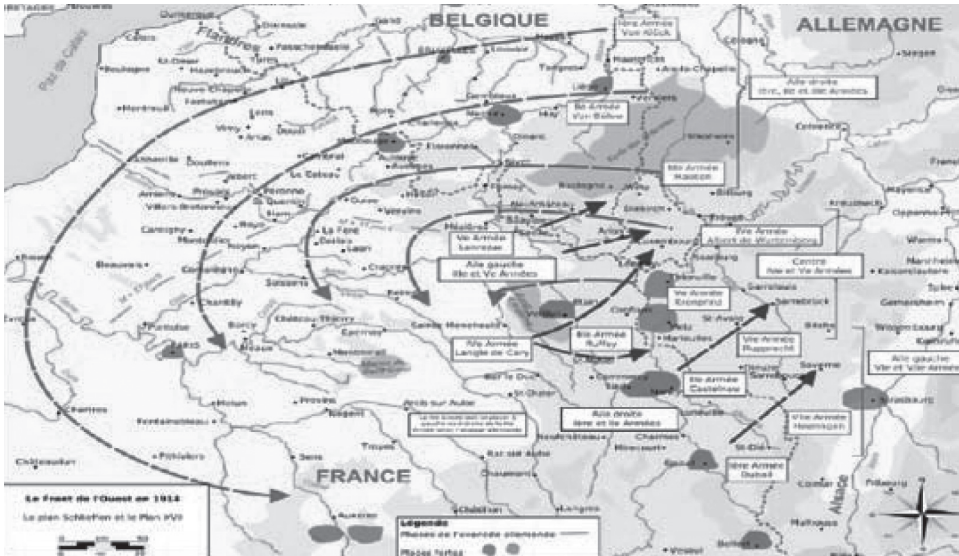
Από γερμανικής πλευράς, επίσης, η προοπτική της έμπλοκής της χώρας σε ένα ευρωπαϊκό πόλεμο μορφοποιεί την θεωρία των δύο πολέμων: ενός πολέμου στο Δυτικό μέτωπο έναντι της Γαλλίας και ενός στο Ανατολικό έναντι της Ρωσίας. Το σχέδιο Schlieffen του 1905⁶ με τις σημαντικές βελτιώσεις των οποίων έτυχε από τον Manstein⁷ στοχεύει ακριβώς στο να αποφύγει αυτό το ένδεχομενο, προβλέποντας να συντρίψει πρώτα τους Γάλλους με μια κυκλωτική επίθεση, της οποίας η μία πτέρυξ θα εβάρδιζε έναντι των Παρισίων μέσω Βελγίου, παραβιάζοντας την ουδετερότητα της χώρας αυτής, ενώ η δεύτερα θα έπετίθετο κατ'

5. Από την 1η Σεπτεμβρίου 1928 μέχρι την 7η Απριλίου του 1939.

6. Του γερμανού στρατηγιστού και Στρατάρχου Alfred Graf von Schlieffen (28 Φεβρουαρίου 1833 - 4 Ιανουαρίου 1913) ο οποίος υπηρέτησε ως Στρατιωτικός Ακόλουθος στο Παρίσι από το 1867 έως το 1869 και ήγηθη του Γερμανικού Αυτοκρατορικού Γενικού Έπιτελείου από το 1891 έως το 1906. Για τό «Σχέδιο Σλήφεν» πρβλ. Robert Foley, *Alfred von Schlieffen's Military Writings*, London: Frank Cass, 2003. Έπίσης Gerhard Ritter, *The Schlieffen plan, Critique of a Myth*, foreword by B. H. Liddell Hart, London: O. Wolff, 1958. Έπίσης Gunther E. Rothenberg, «Moltke, Schlieffen, and the Doctrine of Strategic Envelopment» εις: *Makers of Modern Strategy*, Peter Paret (Ed.). Princeton: Princeton University Press, 1986.

7. Erich von Manstein (1887-1973): Στρατάρχης κατὰ την διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου εκ των έπιφανεστέρων ήγετών της Βέρμαχτ, χαίρων της εκτιμήσεως έχθρών και φίλων για την άπαράμιλλη στρατηγικήν του ικανότητα.

εύθειαν ἐναντίον τῆς Γαλλίας μὲ κατεύθυνση πρὸς τὸ Παρίσι ἀπὸ ἀνατολάς. (Βλ. Χάρτη 1). Ἀμέσως μετὰ οἱ γερμανικὲς δυνάμεις θὰ ἐπετίθεντο ἐναντίον τῆς Ρωσσίας, τῆς ὁποίας οἱ ἔνοπλες δυνάμεις δὲν εἶχαν τὴν εὐελιξία, τὴν ὑψηλὴ τεχνολογία καὶ τὴν ταχύτητα μετακινήσεως τῶν ἀντιστοίχων γερμανικῶν.

Χάρτης 1. Τὸ σχέδιον Schlieffen

Ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Βερολίνου-Βαγδάτης, ἡ ὁποία πρόλαβε νὰ φθάσει μέχρι τὶς περιοχὲς τῆς ἀνατολικῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔδειχνε σαφῶς ποιά ἦσαν τὰ γερμανικὰ ἐπεκτατικὰ αὐτοκρατορικὰ ὄραματα καὶ ὑλοποιούσε ταυτόχρονως τοὺς χειροτέρους ἐφιάλτες μιᾶς ἄλλης Αὐτοκρατορίας, πού ἤθελε νὰ ἐλέγχει ἀπολύτως τὸν δρόμο πρὸς τὶς Ἰνδίες καὶ τὸν Περσικὸ Κόλπο: τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Γηραιᾶς Ἀλβυῶνος.

ἤδη ἀπὸ τοῦ 1897, ὁ γερμανὸς γεωγράφος καὶ πατέρας τῆς Γεωπολιτικῆς, F. Ratzel (1844-1904)⁸ εἶχε διατυπώσει ἓνα σοβαρότατο θεωρητικὸ προβληματισμὸ γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Ράιχ. «Μήπως γιὰ τὴν Γερμανία», διηρωτᾶτο ὁ Ράτσελ, «τὴν γιὰ τόσα χρόνια διηρημένη καὶ τώρα συγκεντρωμένη, ἀλλὰ πάντα ἀνοικτὴ, χωρὶς ἀκριβῆ σύνορα πρὸς ἀνατολάς καὶ πρὸς δυσμὰς, εἶναι ἡ καλλίτερη στιγμὴ γιὰ τὴν ἐναρξη μιᾶς ἡγεμονικῆς πορείας, ὅπως αὐτῆς πού ἐνέπνεε τοὺς von Bülow, Karl Ritter, von List καὶ ἄλλους;». Ὁ Ράτσελ παρέστη ἄλλωστε μάρτυς μεγάλων πολιτικῶν καὶ οικονομικῶν ἐπιτυχιῶν, κρατῶν ὅπως οἱ Η.Π.Α. στὴν ξηρὰ καὶ ἡ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ στὴ θαλάσσια αὐτοκρατορία τῆς, ἐπιτυχιῶν πού

8. Γιὰ μίαν ἐμπεριστατωμένη παρουσίαση τοῦ ἔργου τοῦ Friedrich Ratzel στὸ ἑλληνικὸ ἐπιστημονικὸ κοινὸ βλῆτε: Friedrich Ratzel, *Ὁ Ζωτικὸς Χώρος* (Μετάφρασις: Μερὸπη Μακρῆ, Πρόλογος/Εἰσαγωγή/Ἐπιμέλεια: Ἰωάννης Θ. Μάζης), Ἀθήνα (Προσκήνιο), 2002. Γιὰ μίαν ἐμπεριστατωμένη εἰσαγωγή του ἑλληνικοῦ ἐπιστημονικοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινού στὴν ὅλη σκέψη καὶ τὸ ἔργο τοῦ Φρειδερίκου Ράτσελ ὄρα τὸν Πρόλογο τοῦ Ἰ. Θ. Μάζη στὴν ἐν λόγω ἔκδοσι.

ώφειλοντο κυρίως στην εκάστοτε μορφή της αμερικανικής χωρικής αναπτύξεως. Ὁ Ράτσελ θεωρεῖ μοιραίως, ὅτι οἱ διαστάσεις τῶν Η.Π.Α. προσδίδουν στην χώρα αὐτήν ἕνα μόνιμο δυναμισμό. Μέσα σὲ ἕνα κράτος-ἥπειρο, ὅπου τεράστιες ἐκτάσεις προσφέρονται γιὰ ἐγκατάσταση ἀνθρώπων, μιὰ συνεχῆς κίνησις, ἡ ὁποία ἐλειτούργησε ἀρχικῶς ἀπὸ τὰ ἀνατολικά πρὸς τὰ δυτικά, μετατοπίζει πληθυσμούς. Ἀντιστρόφως, ὅμως, οἱ ἀμερικανοὶ ἠγέτες εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ χειρίζονται τὴν περιοχὴ τους ὡς ἑνιαῖο σύνολο. Ὅλα στὶς Η.Π.Α. θὰ συνέτειναν στὸν συγκεντρωτισμὸν (*Zusammenfassung*). Ἐπὶ πλέον, τὰ γεωπολιτικά σχέδια τῶν Η.Π.Α. ἀντιστοιχοῦν στὸ δυναμικὸ ἰσχύος αὐτῆς τῆς χώρας. Θεωρεῖ ὅτι «τὸ Δόγμα Μονρόε δὲν εἶναι μεμονωμένο γεγονός, οὔτε βεβαίως τυχαῖον συμβάν»⁹ καὶ συνεχίζει: «Ἡ ἀμερικανικὴ ἔνωσις καλύπτει τὸ 30% τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου καὶ εἶναι ἀκόμη πῶς ἐπικίνδυνη, ἐπειδὴ πρόκειται γιὰ συμπαγῆ δύναμη, παρ' ὅλον πὸν εἶναι ἀκόμη ἀραιοκατωμένη, μὲ ὑψηλὸ πολιτισμικὸ ἐπίπεδο. Ἔτσι», συνεχίζει ὁ Ράτσελ, «οἱ Η.Π.Α. μὲ τὰ 142.000 τ.χμ. τους δὲν ἀντιπροσωπεύουν μόνες τους αὐτὴν τὴν περίπτωσι. Ὁ Καναδᾶς (Βόρειος Βρεταννικὴ Ἀμερικὴ), ἡ Βραζιλία, ἡ Ρωσσία, ἡ Κίνα, ἡ Αὐστραλία, ἐπιβεβαιώνουν αὐτὴν τὴν παγκόσμια τάση πρὸς τὴν Παγκόσμια Δύναμη (*Weltmacht*), τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα μετροῦνται σὲ ἠπειρωτικὴ κλίμακα». Καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ Ράτσελ προκύπτει ἀβιάστως: «Ἐμεῖς (ἡ Εὐρώπη) πρέπει νὰ μάθομε νὰ κατανοοῦμε τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου διὰ μέσου τῶν πολιτικῶν σχεδίων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἀκόμη καὶ ἂν ἀμφισβητοῦμε τὴν νομιμότητά τους, διότι, ἂν δὲν γίνῃ αὐτό, διατρέχομε τὸν κίνδυνον οἱ ἐκτιμήσεις μας νὰ εἶναι κοντόφθαλμες».¹⁰

Καταλήγει, ὅμως, καὶ σὲ ἄλλα ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα ὁ γεωγράφος, ὅπως στὸ ὅτι ἡ Εὐρώπη πρέπει νὰ ἐξαμερικανισθεῖ, ἐφ' ὅσον ἡ ἀμερικανικὴ ἱστορία φέρει μέσα στὰ σπλάγχνα τῆς τὸ γονιμοποιὸ σπέρμα τῆς ἱστορίας τῆς Εὐρώπης. Ἡ «ἠπειρωτικὴ» αὐτὴ κατάληξις τῶν Η.Π.Α. δείχνει, κατὰ τὸν γεωμανὸ γεωγράφο, καὶ τίς προοπτικὲς τῆς γεωπολιτικῆς καταλήξεως τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου. Συγκρίνοντας ὁ Ράτσελ διαπιστώνει ὅτι καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ἀπὸ τὴν μιὰ πλευρὰ ὑπάρχει ἡ Μεσόγειος, πὸν δημιουργεῖ ἕνα ἄξονα Βορρᾶ-Νότου γιὰ τὸν Παλαιὸ Κόσμο,¹¹ ἐνῶ διακρίνει ὡς ἀντίστοιχο μέγεθος ἕνα μελλοντικὸ διηπειρωτικὸ δίαυλο γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, ὅπως καὶ τὸ κοινὸ στοιχεῖο τῶν «καρποφόρων ἀκτῶν» σὲ Εὐρώπη καὶ Ἀμερικὴ (παρὰ τὴν σχετικὴ ἔλλειψη νησιῶν στὰ ἀμερικανικὰ ὕδατα). Ἡ Εὐρώπη, ὅμως, δὲν εἶναι Ἀμερικὴ καὶ ὁ Ράτσελ θὰ ἐπανέλθει ἐπ' αὐτοῦ σὲ ἕνα κείμενο ἀφιερωμένο στὴν *Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης* (1904). Τονίζει ὅτι οἱ πόλεμοι στὴν Γηραιὰ Ἠπειρο παρήγαγαν ἕνα σύστημα ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων, στὸ πλαίσιο τοῦ ὁποίου οἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἀντισταθμίζουν τίς ἀδυναμίες τους. Ὁ Ράτσελ ὑποστηρίζει —προφητικῶς εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν μελλοντικὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνοποιητικὴν προσπάθεια ὑπὸ μορφήν Ε.Ο.Κ. καὶ μετέπειτα Ε.Ε.— ὅτι μόνον ἀπὸ τὴν φάση

9. Πρβλ. Buttman, G., Friedrich Ratzel, σελ. 86 ἐν Ratzel, F., *La Géographie Politique: Les concepts fondamentaux*, Fayard, Paris, 1987, σελ. 23.

10. Βλ. Buttman, G., ἐνθ' ἄν.

11. Εἶναι ἐμφανὴς ἡ ρατσελιανὴ πηγὴ ἐμπνεύσεως τοῦ Karl Haushofer στὴν σύλληψη τοῦ γεωπολιτικοῦ του μοντέλου τῶν Ζωνῶν Βορρᾶ-Νότου.

αὐτὴν καὶ μετὰ πρέπει νὰ κρίνομε «διὰ τῆς συμβιβαστικῆς ὁδοῦ». Ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν διεθνῶν δυνάμεων ἀπαιτεῖ, σίγουρα, μιὰ λύση. Ὅπωςδήποτε, ὅμως, ὄχι τὴν βιαίαν ρῆξιν μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγματικοτήτων. Καὶ προχωρεῖ στὸν συλλογισμό του μὲ ἐκπληκτικὴ διορατικότητα ἀναφορικῶς πρὸς τὶς σημερινὲς εὐρωπαϊκὰς ἐξελίξεις ποὺ ὠδήγησαν στὴν σημερινὴ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, τονίζοντας, ὅτι οἱ εὐρωπαϊκὲς δυνάμεις ἔχοντας κατανοήσει τὸν ἀμερικανικὸ τρόπο λειτουργίας, θὰ φροντίσουν ἀρχικῶς νὰ καλύψουν τὸν οικονομικὸ συνδυασμὸ τῶν δυνάμεων τοὺς χωρὶς νὰ κινδυνεύσουν νὰ ὑποκύψουν σὲ αὐτὰ ποὺ ὁ γεωγράφος ἀποκαλεῖ «κωμικὰ ἀποτελέσματα τῆς μεγαλομανίας». Δυστυχῶς, ὅμως, ἡ σημερινὴ διαχείρισις τῆς διεθνοῦς κρίσεως ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ Χριστιανοδημοκρατικοῦ Κόμματος Γερμανίας καὶ τῆς ἡγέτιδός του, Ἄγγελα Μέρκελ, καταδεικνύει ὅτι αὐτὰ τὰ καταστροφικὰ σύνδρομα μεγαλομανίας δὲν ἔχουν εἰσέτι ἐξαληφθεῖ, ἀλλὰ, τοῦναντίον, ἀναγεννῶνται στὸ Βερολῖνον.

Γιὰ τὸν Ratzel τὸ πρόβλημα δὲν συνίσταται μόνον στὴν δημιουργία μηχανισμῶν αὐτοπροστασίας ἀπὸ τὸν «ἀμερικανικὸ κίνδυνον», ἀλλὰ καὶ στὴν προσπάθεια γιὰ νέα ἐπέκταση, ἡ ὁποία θὰ ἐπιτρέψει τὴν διαμόρφωση ἑνὸς νέου χάρτου τῆς Mitteleuropa (Κεντρικῆς Εὐρώπης). Ἐξ ἄλλου, ὁ Ράτσελ θεωρεῖ ὅτι αὐτὴ ἡ κοινότης συμφερόντων θὰ ἐπεκταθεῖ σίγουρα ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἡ «Εὐρῶπὴ τῆς Δύσεως», δηλαδὴ ἡ Γαλλία, θὰ συμμετάσχει σὲ αὐτὸ τὸ σχέδιο. Εἶναι πράγματι καταπληκτικὴ ἡ συνολικὴ ἀνάλυσις του, τόσον ποὺ θὰ ἔλεγε κανεὶς πὼς διαβάζει τὸ προοίμιον ἀπὸ τὴν Συνθήκην τῆς Ρώμης.

Τώρα πλέον εἶναι εὐκολώτερον ἀναγνώσιμος ὁ σκοπὸς τοῦ ρατσελιανοῦ ἀξιώματος, τοῦ σχετικοῦ μὲ τὴν ἐπεκτατικὴ τάση τῶν Η.Π.Α. σὲ ἱστορικὸ πλαίσιο. Ἀπὸ τὴν «φυσικὴ διόρθωση» τῶν συνόρων μέχρι τὴν «ὑποστασιακὴ αὔξησις» τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου, τὰ ἐδάφη εἶναι μοιραῖο νὰ προσχωρήσουν σὲ μιὰ δύναμη-ἐπιβολέα παγκοσμίου τάξεως. Φυσικὰ ὁ γεωγράφος γνωρίζει πολὺ καλά τὸ ἀντίστροφο φαινόμενον τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν παρηκμασμένων αὐτοκρατοριῶν. Γιὰ τὸν ἱστορικὸν ὀρίζοντα τῆς ἀμερικανικῆς περιπτώσεως ὁ γεωγράφος ὑποστηρίζει τὸ προθεσμακῶς ἀναπόφευκτον τῆς διαδικασίας καὶ διδάσκει ἀπὸ αὐτό, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν Mitteleuropa. Ἀπὸ τὴν ἀντίληψη τῆς «Μικρᾶς Γερμανίας» (*Kleindeutschland*) σὲ αὐτὴν τῆς «Κεντρικῆς Αὐτοκρατορίας» / «Κεντρικῆς Δυνάμεως» (*Mittelmacht*) καὶ μέχρι τὴν *Weltmacht* («Παγκόσμιος Δύναμις»), ὁ Ράτσελ, μὲ διαδοχικὰς ὀλισθήσεις, ἀνυψώνει συστηματικῶς τὸ Ράϊχ στὸ βᾶθρον ἡπείρου.¹²

Μελετώντας τὸ ἔργο τοῦ Ράτσελ, ὁ βρεταννὸς γεωγράφος καὶ ἰδρυτὴς τῆς Σχολῆς τῆς Γεωγραφίας τοῦ *London School of Economics*, Sir Halford Mackinder, διατυπώνει τὸ 1904 (ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ράτσελ) τὴν Θεωρίαν τῆς *Heartland*, τὴν γεωπολιτικὴ δηλαδὴ ἐκείνην θεωρίαν ποὺ ἐρμηνεύει τὴν ρατσελιανὴ ἀντίληψη μέσῳ μιᾶς γεωγραφικῆς ὀντότητος μὲ μεγάλη γεωπολιτικὴ σπουδαιότητα, τῆς «Ζώνης-Ἄξονα», ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν εὐρασιατικὴ μᾶζα, ἡ κυριαρχία ἐπὶ

12. Ratzel, Fr., *La Géographie Politique: Les concepts fondamentaux*, Fayard, Paris, 1987, σελ. 25.

της οποίας θα επέτρεπε στον επικυρίαρχό της να ασκήσει διεθνή ηγεμονία.¹³ Η θεωρία αυτή του Mackinder φέρει αντιμετώπες τις δυνάμεις εκείνες που κυριαρχούν στην ξηρά με αυτές που κυριαρχούν στην θάλασσα. Τις χερσαίες δηλαδή δυνάμεις έναντι των θαλασσιών. Κοντολογής τις γερμανορωσικές δυνάμεις έναντι των αντιστοίχων αγγλοσαξωνικών.¹⁴

Ο Mackinder προέβλεψε η έφοβήθη όρθως, από γεωπολιτικής απόψεως. Ο Χίτλερ, όμως, και το έπιτελείόν του δεν ήκολούθησαν απόλυτως —εύτυχως για την Ευρώπη και τον κόσμο— τις προβλέψεις του, ούτε τον στοχασμόν του Ράτσελ, αλλά ούτε και του άλλου γερμανού γεωπολιτικού, του K. Haushofer, μελετητού του Ράτσελ, ο οποίος συνέστηνε συμμαχία της Γερμανίας με την Ίαπωνία και την Ρωσία για να υλοποιηθεί ακριβώς αυτός ο *Heartland* (Κεντρικός Άξων / Ζώνη-Άξων).

Ο όμως και πρωτόγονος αντικομμουνισμός και αντισλαβισμός του Χίτλερ, τον ώδηγησε στην λανθασμένη από γεωπολιτικής απόψεως αντιπαράθεση με την Ε.Σ.Σ.Δ., παρ' όλες, μάλιστα, τις επίπονες και επίμονες προσπάθειες που κατέβαλαν τόσο ο επί των έξωτερικών Υπουργός του, Ίωακείμ φόν Ρίμπεντροπ, όσο και το Γερμανικό Ναυαρχείο, προκειμένου να αποτρέψουν την διάρρηξη της γερμανοσοβιετικής συμμαχίας και να τον πείσουν για την πρωτιστη και άδηριτον αναγκαιότητα αναδείξεως της Γηραιάς Άλβυώνος σε «Κύριο Έχθρο» (*Haupt-Feind*).¹⁵ Ο Φύρρερ του 3ου Ράιχ, έσχεδιάζε να μετατρέψει τις σλαβικές περιοχές της Πολωνίας και της μείζονος Ρωσίας (Ουκρανίας, Λευκορωσίας, Δυτικής, Κεντρικής και Μεσημβρινής Ρωσίας και Κριμαϊκής Χερσονήσου) σε περιοχές γερμανικού έποικισμού, όπου το «κατώτερον άνθρωπολογικώς» (*Untermenschen*: «υπάνθρωποι») σλαβικό εργατικό δυναμικό θα υπηροετούσε τους «Άριους Κυρίους» του (*arische Herrenmenschen*) — όσοι τουλάχιστον εκ των σλαβικών και βαλτικο-ανατολικών πληθυσμών θα έκρίνοντο ως

13. Για την σκέψη του Mackinder βλέπε Mackinder, Sir Halford J., «The Geographical Pivot of History», εις *Geographical Journal*, 23 (1904), σ.σ. 421-437. Του αυτού, *Britain and the British Seas*, Oxford, 1906 & 1915. Άγγλοσαξωνικής Κλασικής Γεωπολιτικής Σχολής στην ελληνική έπιστημονική κοινότητα, βλέπε: Μάξης, Ή Γεωπολιτική *ένθ' άν.*, καθώς επίσης: Mackinder, Halford J., *Δημοκρατικά ιδεώδη και πραγματικότητα. Καί άλλες τρεις εισηγήσεις* (Μετάφρασις: Μπαλοπούλου Άθηνά, Εισαγωγή/σχόλια: Μάξης Ίωάννης Θ.), Άθήνα (Παπαζήσης - GEOLAB), 2006.

14. Για μία έμπεριστατωμένη παρουσίαση του ζητήματος του ανταγωνισμού ισχύος μεταξύ Ναυτικών Δυνάμεων και Χερσαίων / Ήπειρωτικών Δυνάμεων βλέπε Ηλιόπουλου, Ήλια, *Ίστορία, Γεωγραφία και Στρατηγική της Ναυτικής Ίσχύος. Εισαγωγή στις θεμελιώδεις έννοιες*, Άθήνα (Α.Α Λιβάνης), 2010.

15. Την έν λόγω έξαιρετικώς ενδιαφέρουσα όσον και άγνωστη, έν πολλοίς, έναλλακτική Στρατηγική Σχεδίαση του Γερμανικού Πολεμικού Ναυτικού παρουσίασε η τιμηθείσα με Βραβείο του ΓΕΝ και του περιοδικού «Ναυτική Έπιθεώρηση» ρηξικέλευθος μελέτη του Ήλία Ηλιόπουλου «Η Στρατηγική του Ναυτικού. Ο ρόλος του Πολεμικού Ναυτικού στην Γερμανική Στρατηγική Σχεδίαση κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο», εις: Ναυτική Έπιθεώρηση, τριμηνιαίο περιοδικό Γενικού Έπιτελείου Ναυτικού, τεύχος 570, τόμος 169ος, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος 2009, σ.σ. 49-70.

«Μη Έκγερμανίσμοι» (*Eindeutschungs-Unfähig*)¹⁶— πρὸς ὄφελος τοῦ «χιλιετοῦς Ράιχ», τοῦ «Μεϊζονος Εὐρωπαϊκοῦ Χώρου» (*Europäischer Grossraum*), τοῦ «Μεϊζονος Εὐρωπαϊκοῦ Οἰκονομικοῦ Χώρου» (*Europäische Grossraum-Wirtschaft*) καὶ τῆς «Νέας Εὐρωπαϊκῆς Τάξεως» (*Europäische Neu-Ordnung*). Στὸ πλαίσιο αὐτὸ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία, ὅπως καὶ οἱ σκανδιναβικὲς χῶρες, ἔχουν συμπληρωματικὸ γεωπολιτικὸ ρόλο στὸν γεωπολιτικὸ σχεδιασμὸ τῶν θαλασσιῶν καὶ τῶν χερσαίων δυνάμεων ἀντιστοίχως. Σημαντικώτατο μέρος αὐτοῦ τοῦ γεωπολιτικοῦ ρόλου στὸν σχεδιασμὸ τῶν θαλασσιῶν δυνάμεων, δηλαδὴ τῶν ἀγγλοσαξωνικῶν, ἔχει μέχρι σήμερα καὶ ἡ Ἑλλάς, ὡς σημεῖο κλειδὶ τῆς Μεσογείου, τῶν Δαρδανελλίων, τοῦ διαύλου τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου (μὲ τὰ τόσα σημερινά, πιά, προβλήματα), καὶ τῆς νότιας ζώνης τῆς Μεσογείου μεταξὺ 35ου καὶ 36ου παραλλήλου. (Βλ. Χάρτη 2). Μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα, ἀπὸ γεωπολιτικῆς ἐπόψεως, ζώνη, ἐμπεριέχουσα τὸ Ἰσραήλ, τὴν Κύπρο, τὴν Κρήτη, τὴν Μάλτα καὶ τὸ Γιβραλτάρ,¹⁷ ἡ ὁποία μέχρι σήμερα χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἔντονη ἀστάθεια, ἰδιαίτερος μετὰ ἀπὸ τὰ ἐξεγερσιακὰ φαινόμενα τῆς οὕτω καλουμένης, κατ' ἀγγλοσαξωνικὴν ἔμπνευσιν, «Ἀραβικῆς Ἀνοιξέως» (*Arab Spring*)¹⁸ ἀλλὰ καὶ σημαντικωτάτη ἀγγλοσαξωνικὴ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ παρουσία.

Χάρτης 2. Ἡ Ζώνη ἀγγλοσαξωνικῶν γεωστρατηγικῶν στοχεύσεων καὶ ἐπιρροῶν: 30δς-36ος παράλληλος

Ἡ Ἑλλάς, ὡς «ναυτικὴ διεθνὴς ὄντοτης» ἡ ὁποία «ὀφείλει τὴν ὑπαρξή της καὶ τὴν ἐπιβίωσή της στὴ θάλασσα»,¹⁹ ἦταν ὁ μοναδικὸς κρῖκος στὸ ὀριζόντιο -ἀγγλοσαξω-

16. Γιὰ τὸ τί ἀκριβῶς προέβλεπε τὸ ναζιστικὸ «Γερμανικὸν Σχέδιο Ἀνατολῆς» γιὰ τοὺς πληθυσμοὺς τῶν κατακτημένων καὶ κατακτηθησομένων ἐδαφῶν ποὺ θὰ ἐκρίνοντο «Ἐκγερμανίσμοι Α΄ τάξεως», «Ἐκγερμανίσμοι Β΄ τάξεως» καὶ «Μη Έκγερμανίσμοι» βλέπε τὴν μοναδικὴν στὴν ἑλληνικὴ ἐργογραφία μελέτη τοῦ Ἡλία Ἡλιοπούλου, «1941: Γενικὸ Σχέδιο Ἀνατολῆς». Μία ἀπόπειρα ἐξοντώσεως τοῦ Ρωσικοῦ Ἔθνους», εἰς *Πόλεμος καὶ Ἱστορία*, τ. 106, Μάϊος 2007, σ.σ. 24-41.

17. Μάζης, *Ἡ Γεωπολιτικὴ ἔνθ' ἄν.*, σελ. 346.

18. Περὶ αὐτῆς. Νικολάου-Πατραγᾶς, Κυρ. Ἡ "ἀραβικὴ ἀνοιξίς" ἀπὸ τὸν Μουμπάρακ εἰς τὸν Σίση. Ἀπόρρητοι καὶ μυστικαὶ συνομιλίας καὶ ἐπαφαὶ τοῦ ἡγέτου τῆς αἰγυπτιακῆς ἀριστερᾶς καθηγητοῦ Ρέφαατ ἄλ-Σαήντ, Λεμιῶν, Ἀθήναι 2017.

19. Μάζης, *Ἡ Γεωπολιτικὴ ἔνθ' ἄν.*, σελ. 347.

νικής κατασκευής- βαλκανικό ανάχωμα στην κάθοδο των Χερσαίων/ Ήπειρωτικών Δυνάμεων (Ρώσων ή/καί Γερμανών) προς την Μεσόγειο, την στιγμή που η Τουρκία έξεδήλωνε την περιβόητο «έπιτήδεια ούδετερότητα» της προς την ναζιστική Γερμανία (παρά τις ρητές συμμαχικές δεσμεύσεις και άνειλημμένες υποχρεώσεις της τόσο εναντι της Ελλάδος όσον και έναντι της Άγγλιας, για τις όποιες μάλιστα είχε εκ των προτέρων και λίαν πλουσιοπάροχα άμειφθεί από τὸ Λονδίνον!), ἡ Γιουγκοσλαβία και ἡ Ρουμανία είχαν ψυχολογικῶς παραλύσει και, ἐν πολλοῖς, παραδοθεῖ, ἡ Βουλγαρία ἦτο σύμμαχος της και ἡ Ἰταλία, με τὸ ἀλβανικόν της προτεκτοράτον ἐπὶ της Βαλκανικῆς και τὸ (ιδικῆς της κατασκευῆς) ιδεολόγημα τῆς «Μεγάλῆς Ἀλβανίας», ὡς αἰχμὴ τοῦ δόρατος που ἐπληττε τόσο τὸ Βελιγράδιον (Κοσσυφοπέδιο/Μετόχια) ὡσον και τὴν Ἀθήνα (Ἑλληνικὴ Νότιος Ἕπειρος —ἢ κατ' αὐτοὺς «Τσαμουριά»), διεξεδικοῦσε για λογαριασμὸ τοῦ φασιστο-ναζιστικοῦ Ἄξονος τὴν ἡγεμονία στήν *mare nostrum* και τὶς πολύτιμες διόδους τῆς Μεσογείου. Ἄλλωστε, ἦταν ἡ ἀπόλυτος και βαθεῖα ἐπίγνωσις αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν ἀδηρίτων γεωπολιτικῶν ἀναγκαιοτήτων και δεδομένων που ἔκαμαν τὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννη Μεταξᾶ νὰ λάβει σαφῆ και ἀπερίφραστον θέση ὑπὲρ τῶν Δυνάμεων τῆς Θαλάσσης, κατὰ τὸν ἐπερχόμενον πόλεμο μεταξὺ «ἀγγλικῶν (ἀγγλοσαξωνικῶν) συγκροτήματος» και «ἡπειρωτικῶν συγκροτήματος»— και τοῦτο, βεβαίως, ὄχι τὴν 3ην πρωινὴν ὥραν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 ἀλλὰ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἤδη ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1936.²⁰

4. Ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος στήν Εὐρώπη και σὸ ΝΑ

Θὰ ἤθελα νὰ ἐπεξεργασθῶ ὀλίγον ἀκόμη τὸ πρόβλημα, προσπαθώντας νὰ κάμω μιὰ σύντομη ἀνάλυση για τὸ τί κατὰ τὴν γνώμην μου συνέβαινε μέχρι σήμερον ἀπὸ γεωπολιτικὴ ἔποψη στήν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσις γενικώτερα και τὴν Ἑλλάδα εἰδικώτερα.

Ἦταν ἀπὸ μακροῦ γνωστὸν στοὺς παροικοῦντες τὴν Ἱερουσαλήμ ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινότης εἶχε κληθεῖ —ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τοῦ τελευταίου θερμοῦ μεγάλου πολέμου και ἀρχομένου τοῦ νέου, «ψυχροῦ», πολέμου— με προεξάρχουσες τὴν Γαλλία και τὴν «Δημοκρατία τῆς Βόννης» (Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας), και ὑπὸ τὴν ἀμέριστον και ὀλόψυχον πολιτικὴ, στρα-

20. Για μιὰ πλήρη, ἄρτια και ἄκρως τεκμηριωμένη ἀνάλυση τῆς Ἑθνικῆς Ὑψηλῆς Στρατηγικῆς τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Μεταξᾶ πρὸς Ἀνάσχεσιν τῆς Ἀναθεωρητικῆς Ἀπειλῆς βλέπε τὴν Διδακτορικὴ Διατριβὴ τοῦ Δρὸς Ἡλία Ἡλιόπουλου, ἐκδοθεῖσαν στήν σειρά τῶν ἐκδόσεων τοῦ Λουδοβικείου-Μαξιμιλιανείου Πανεπιστημίου Μονάχου ὑπο ἐγνωσμένου κύρους γερμανικῶ ἐκδοτικῶ οἴκο: Pliopoulos, Illas, *Metaxas als Realist. Griechische Eindämmungsstrategie und britisches Appeasement* (Ἑλληνικὴ Στρατηγικὴ Ἀνασχέσεως και Βρετανικὴ Πολιτικὴ Κατευνασμοῦ), Hieronymus-Verlag, München, 2001. Για μιὰ εὐσύνοπτη παρουσίαση τῆς θέσεως αὐτῆς σὸ ἐλληνικὸ ἐπιστημονικὸ κοινὸ πρβλ. Ἡλιόπουλου, «Ἡ περὶ Διεθνῶν Σχέσεων Πολιτικὴ Φιλοσοφία τοῦ Ἰωάννη Μεταξᾶ», εἰς: *Γεωστρατηγικὴ* (ἢ «Γεωστρατηγικὴ» ὑπῆρξε ἐπὶ σειράν ἐτῶν ἡ περιοδικὴ ἐλληνόγλωσσος ἐπιστημονικὴ ἐκδοσις τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀμυντικῶν Ἀναλύσεων, με σύστημα ἀκαδημαϊκῶν κριτῶν), τεῦχος 13, Ἰανουάριος - Ἀπρίλιος 2008, σ.σ. 54-72.

τηγική και οικονομική καθοδήγηση και υποστήριξη τών Η.Π.Α. και τής Μ. Βρεταννίας, να «θεσμίσει» (ἀλλὰ και να «χρηματοδοτήσει») κατὰ μέγα μέρος μιὰν ἀγγλοσαξωνική, αὐτὴν τὴν φορὰ (καὶ ὄχι γερμανική) ὑπόθεση ἡγεμονίας στὴν Δυτικὴν Εὐρασία, καθαρὰ μακιντεριανῆς σχολῆς. Μετὰ τὴ λήξιν τοῦ Ψυχροῦ Πολέμου, κατέστη προδήλον ὅτι ἡ Οὐάσιγκτων ἐνδιεφέρετο γιὰ τὴν ἀνάθεση ἐνὸς ἀναλόγου —ἀλλὰ σαφῶς πιδ ἐνισχυμένου καὶ ἀναβαθμισμένου— ρόλου στὴν ἐπανενωθεῖσα «Βερολίνοιον Δημοκρατία», τὴν ὁποίαν καὶ ἀνηγόρευσε ἄλλωστε σὲ «ἑταῖρο ἐν ἡγεσίᾳ» (partner in leadership),²¹ καὶ μάλιστα ἐν ὄψει τοῦ ἀρχομένου ΚΑ΄ αἰῶνος.²² Ἴσως αὐτὸ νὰ μὴ ἀποτελεῖ τὸ «κατ' ἐξοχὴν» κακό, ἐὰν τὸ ζητούμενο ἦταν ἡ ἐπίτευξις τῆς εἰρήνης στὴν «Πλανητικὴ Νῆσο», καὶ δὴ τὸν Heartland, δηλαδὴ τὴν Εὐρασία. Εἶναι, ὅμως, προφανές, ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ ἀντιευρωπαϊκὴ ἐξέλιξις ποὺ ἔχει ὡς μήτρα κάποιες ὑποευρωπαϊκῆς κλίμακος συνενώσεις.

Τὸ θέμα τῆς (καταχρηστικῶς καλουμένης) Ἠνωμένης Εὐρώπης δὲν ἀποτελεῖ κατ' οὐδένα τρόπο φετιχὴ γιὰ τὸ γράφοντα. Ἡ «Ἠνωμένη Εὐρώπη» ἀποτελεῖ στὴν συνείδηση ὄλων τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς μέσον διατηρήσεως τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Ἀσφαλείας στὴν Εὐρασία, ἰδιαιτέρα μετὰ τὴν πτώση τοῦ Τείχους τοῦ Βερολίνου. Ἐὰν ὁ στόχος αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ, εἴτε γιὰ λόγους «εὐρωπαϊκῶν ἐθνικισμῶν», εἴτε γιὰ λόγους συγκρούσεων μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ἐθνικισμῶν ἀφ' ἐνός, καὶ τῆς διαπιστουμένης προσπάθειας ἀγγλοσαξωνικῆς πολιτικῆς ἡγεμονίας στὸν χῶρον τῆς Εὐρασίας ἀφ' ἑτέρου, εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ ἐπανατοποθετήσομε τὸ ζήτημα μὲ κάθε εἰλικρίνεια. Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς πραγματικότητος εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ εὑρεθεῖ ἡ καλλιτέρα γιὰ τοὺς λαοὺς λύσις στὸ πρόβλημα ἀνακατανομῆς τῆς ἰσχύος στὸν εὐρασιατικὸν χῶρον²³.

Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι, λοιπόν, ἐὰν οἱ σημερινὲς ἀντιλήψεις καὶ οἱ σημερινοὶ πολιτικοὶ χειρισμοὶ τῶν εὐρωπαϊῶν καὶ ἀμερικανῶν ἡγετῶν βλάπτουν ἢ συρρικνώνουν τὴν πολιτικὴ διάστασι τῆς Νέας Εὐρώπης. Ἐχει καταστῆ πλέον ἐμφανὲς ὅτι τὸ πράττουν.

21. Βλέπε συναφῶς Ἡλιόπουλου, Ἡλία, *Ζητήματα Γεωπολιτικῆς καὶ Διπλωματίας Ναυτικῶν καὶ Ἡπειρωτικῶν Δυνάμεων στὸν Σύγχρονον Κόσμον*, Ἀθήνα (Παπαζήσης) 2008, κεφάλαιον 3, α. 43 καὶ ἐξῆς. Συναφῶς βλ. ἐπίσης Ἡλιόπουλου, «Ἀνταγωνισμοὶ Ἴσχύος Ναυτικῶν - Ἡπειρωτικῶν Δυνάμεων στὴν Μεταψυχροπολεμικὴ Εὐρώπη. Γεωπολιτικὸ καὶ Ἱστορικὸ Πλαίσιο», *Ναυτικὴ Ἐπιθεώρησις*, τόμος 167ος, τεύχος 563, Δεκέμβριος 2007-Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 2008, σ.σ. 33-54.

22. Εἰς πείσμα ὄλων ὅσοι ὀμιλοῦν γιὰ «ψυχροπολεμισμοὺς» καὶ «ἀναχρονισμοὺς» ἐπιηρασμένοι ἀπὸ μιὰ καθαρὰ «διεθνοδικαϊκὴ» προσέγγισις τοῦ θέματος. Δὲν συλλογίζονται, ὅμως, ὅτι ὅσοι δὲν ὑπολογίζουσι οὔτε κατ' ἐλάχιστον τὸ Διεθνὲς Δίκαιο εἶναι, ὑποτίθεται, οἱ καντιανοὶ ὀπαδοὶ τοῦ W. Wilson! Καὶ βεβαίως, δὲν ἀντιλαμβάνονται οἱ δικαιολόγῳ διεθνολόγοι καὶ «διεθνολογοῦντες» ὅτι ἡ διεθνὴς ἐμπειρία (Κυπριακὸ, Γιουγκοσλαβία, Λιβύη, κ.λπ.) ἀποδεικνύει πῶς τὸ Διεθνὲς δίκαιο συνήθως δὲν ἐκφορᾶ τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὸ συμφέρον «μας», ἐφωδιασμένο μὲ... Στρατό, Ναυτικὸ καὶ Ἀεροπορία!

23. Ὅπως ἀνέφερα ἤδη, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 2000, πολὺ πρὶν ἐκδηλωθεῖ ἡ παρούσα οικονομικὴ κρίσις ἡ ὁποία ἀπαξιώνει στὰ ὄμματα καὶ τοῦ πλέον θερμοῦ εὐρωπαϊστοῦ αὐτὸ τὸ θεσμολαγνικὸν κατασκευάσμα ποὺ ὀνομάζεται Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις, ἀναφέροντας ἐπίσης πῶς «...Βρυξέλλες δὲν ὑπάρχουν...!» [Ἡ Γεωπολιτικὴ ἐνθ' ἂν. 346]

Τὸ ζήτημα, τελικῶς, συνίσταται στὸ ἐὰν κάτι τέτοιο γίνεται συνειδητῶς εἰς βάρος τῆς πολιτικῆς καὶ ἀμυντικῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης ἢ στὸ ἐὰν οἱ συμμετέχοντες στὸ στρατηγικὸ αὐτὸ παίγνιο διατηροῦν λανθασμένες ἐντυπώσεις γιὰ τὶς ἐπιπτώσεις τῶν πολιτικῶν προσανατολισμῶν καὶ τῶν χειρισμῶν τους. Κατὰ τὴν γνώμη μου, συμβαίνουν καὶ τὰ δύο.

Καὶ ἐστιάζοντας εἰς τὸ σημαντικώτερο διακύβευμα, διερωτῶμαι κατὰ πόσον τὸ ἐπιτελεῖο στρατηγικοῦ σχεδιασμοῦ τῆς διοικήσεως Ὀμπάμα ἔχει ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ προώθησις τῆς νεο-ὀθωμανικῆς ὄνειρώξεως, ὡς στρατηγικὸ κέλυφος χειραγωγήσεως τοῦ ἀραβομουσουλμανικοῦ κόσμου καὶ μάλιστα ἐναντίον ἐνὸς πυρηνικοῦ σηπτικοῦ Ἰράν ἀποτελεῖ ἀπολύτως λανθασμένη στρατηγικὴ, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγήσει σὲ ἀποσταθεροποίηση καὶ συντηρεῖ πολλαπλὲς θεορμὲς ἀντιπαρθέσεις στὴν Εὐρύτερη Μέση Ἀνατολὴ καὶ τὴν Ν/Α Μεσόγειο.

Ἡ λανθασμένη αὐτὴ γεωστρατηγικὴ ἐπιλογή ἀποτελεῖ τὴν μεγίστη πρόκληση γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ὁποία, περιδινιζομένη στὴν παροῦσα διεθνῆ κρίση μὲ ἀπολύτως ἀποτυχημένες πολιτικὲς ἐπιλογὲς γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή της καὶ βιώνουσα τὸ πέρας τοῦ μεταδικτατορικοῦ πολιτικοῦ κύκλου σὲ καθεστῶς κοινωνικῆς ἀπογοητεύσεως, ἀπαξιώσεως τῆς μέχρι σήμερα πολιτικῆς καὶ τοῦ μέχρι σήμερα, οὔτω καλουμένου²⁴, «πολιτικοῦ προσωπικοῦ» θεωρεῖ ἐαυτὴν ὑποχρεωμένη νὰ ἀπολέσει ὡς καὶ ὅ,τι ἔχει ἀπομείνει ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Κυριαρχία (μετὰ τὶς ἀλλεπάλληλες ἐκχωρήσεις Ἐθνικῆς Κυριαρχίας, τὸ 1992, τὸ 1997, τὸ 1999, τὸ 2010 καὶ τὸ 2011 — πάντοτε μὲ μιὰ ἄκρως διασταλτικὴ ἐρμηνεῖα καὶ καταχρηστικὴ ἐκμετάλλευση τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Συντάγματος, πάντοτε δὲ ἐρήμην τοῦ Κυριάρχου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ χωρὶς ποτὲ νὰ κληθεῖ ὁ τελευταῖος νὰ ἀποφασίσαι γιὰ ἓνα τόσο κρίσιμο ζήτημα, ὅπως ἡ συνέχισις —ἢ μὴ— τῆς ὑπάρξεως ἀνεξαρτήτου Ἑλληνικοῦ Κράτους μὲ τὴν μόνη αὐθεντικὴ, ἀδιαμεσολάβητη, ἄμεση, ad hoc καὶ γνησίως δημοκρατικὴ διαδικασία: τὸ δημοψήφισμα! Πάντα ταῦτα δέ, γιὰ νὰ... παραμείνει, ὑποτίθεται, ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν «Εὐρῶ-ζώνην», τῆς ὁποίας τὸ μέλλον, ὅμως, εἶναι τοῦλάχιστον ἄδηλον, γιὰ νὰ τὸ διατυπώσομε ἐπιεικῶς, καθὼς αὐτὴ φαίνεται καταρρέουσα λόγῳ τῆς μὴ χρησιμότητος πλέον τῆς Ε.Ε. ὡς μέρους τοῦ ἀναχωματικοῦ δακτυλίου προστασίας τῶν Η.Π.Α. ἐναντι τῆς (δυνητικῆς συνεταιίρου των, πλέον) Ρωσσίας.

Συνεπῶς, ἐκεῖ ποῦ θὰ κληθεῖ συντόμως «ὄχι νὰ πεῖ» ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ νεο-ὀθωμανικὴ Τουρκία ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς ἰσλαμιστικῆς κυβερνήσεως τῶν Ἐρντογὰν-Γκιούλ, τῆς καθοδηγούμενης ἀπὸ τὶς ἐξ ἴσου ἰσλαμιστικὲς καὶ ἀντιδυτικὲς ἐπιταγὲς τοῦ ἰσλαμιστοῦ Ἐμπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀχμέτ Νταβούτογλου.

Τὶς ἡμέρες ποῦ συντάσσεται αὐτὴ ἡ γραφὴ, τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα τοῦ πρώτου γύρου τῶν ἐκλογῶν στὴν Αἴγυπτο τῆς πλατείας Ταχρίρ, ἀνεβάζουν τὸ ποσοστὸν τῶν Ἀδελφῶν Μουσουλμάνων²⁵ καὶ τῶν Σαλαφηϊστικῶν κομμάτων στὸ 75% περίπου! Ἦδη δὲ ἡ Τυνησία καὶ τὸ Μαρόκο ἔχουν ἀναδείξει κυβερνήσεις ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν Ἀδελφῶν Μουσουλμάνων (εἰς πείσμα ὅσων πολιτικῶν καὶ γνωμηγητόρων, παρ' ἡμῖν, «ὠραματίζοντο» μετακένωση δυτικῆς δημοκρατίας καὶ

24. Ἴσως καὶ δικαίως.

25. Σχετικῶς, Νικολάου-Πατραγᾶ, Κυρ. Θ., *Προλεγόμενα ἀραβοϊσλαμικοῦ πολιτισμοῦ, Λεμιῶν, Ἀθήναι 2016*, σ.σ. 164 ἐπ.

«human rights» στὸν ἀραβο- μουσουλμανικὸ κόσμῳ!). Ἐὰν τὸ καθεστῶς Ἄσαντ καταρρεύσει καὶ πάλιν θὰ ἀναδειχθοῦν οἱ Ἀδελφοὶ Μουσουλμάνοι, ἡ Χαμιᾶς στὴν Γάζα εἶναι θυγατρικὴ τῶν Ἀδελφῶν Μουσουλμάνων...*

Αὐτὰ εἶναι τὰ δεδομένα. Τί θὰ συμβεῖ μὲ μιὰ πιθανὴ ἀποσταθεροποίηση τοῦ Οὐαχαβιτικοῦ καθεστῶτος στὴ Σαουδικὴ Ἀραβία; Προφανῶς στὴν ἐξουσία θὰ ἀνέλθουν σαλαφιστικῶν τάσεων κόμματα, δηλαδὴ συντηρητικώτερα καὶ αὐτῶν τῶν Ἀδελφῶν Μουσουλμάνων. Πῶς θὰ ἀντιδράσει σὲ ὅλην αὐτὴν τὴν κατακλυσμιαίαν ἀλλαγὴ τὸ σηϊτικὸ Ἰράν, βλέποντας τὰ γειτονικὰ καθεστῶτα νὰ ἀποκτοῦν θεοκρατικὲς δυναμικὲς μὲ σονιτικὴ δογματικὴ προσέγγιση;

Ἴσως αὐτὸ νὰ τὸ θεωροῦν εὐνοϊκὸ κάποιοι κολλεγιόπαιδες στὴν Οὐάσιγκτων, ἴσως ἐδῶ θὰ ἤθελαν νὰ τοὺς χρησιμεύσει ὡς ποδηγέτης ἡ Ἄγκυρα, ἀλλὰ πλανῶνται πλάνην οἰκτρὰν. Οἱ Ἅγιοι Τόποι τοῦ Ἰσλάμ εἶναι στὴν Σαουδικὴ Ἀραβία (Μέκα καὶ Μεδίνα) «ὑποβοηθούμενοι» ἀπὸ τὰ τεράστια κοιτάσματα πετρελαίου τοῦ ὑπεδάφους τῆς. Δὲν πρόκειται τὸ οὐαχαβιτικὸ βασίλειο νὰ παραχωρήσει τὴν πρωτοκαθεδρία τοῦ στὸν σονιτικὸ ἀραβομουσουλμανικὸ κόσμῳ, στοὺς «καταστροφεῖς τοῦ Χαλιφάτου», δηλαδὴ τοὺς Τούρκους²⁶. Καὶ φυσικὰ, δὲν πρόκειται νὰ τὸ πράξει καὶ ἡ Αἴγυπτος μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς ἰσχυρότερους στρατοὺς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, κάτοχος τοῦ σημαντικωτέρου Νομικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ σονιτικοῦ Ἰσλάμ, τοῦ ἀλ-Ἄζχαρ²⁷, κλειδὸλίθος τῆς Μεσανατολικῆς ἀσφαλείας, κυρίαρχος τοῦ Σουεζ καὶ ἡγεμῶν τοῦ Ἀραβικοῦ Συνδέσμου**.

Καὶ φυσικὰ μιὰ σονιτικὴ Συρία ὑπὸ τὴν πολιτικὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀδελφῶν Μουσουλμάνων δὲν θὰ δύναται νὰ δεχθεῖ τὴν κηδεμονία μιᾶς Τουρκίας ἢ ὅποια μοιραίως θὰ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ μείνει πιστὴ στὸ Ἰράν ἢ νὰ ἐμπλακεῖ σὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς πλέον αἰματηροὺς πολέμους τῆς μὲ τὸ Κουρδικὸ στοιχεῖο τῆς Ν/Α Ἀνατολίας, τῆς Συρίας ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰράν...***

Ἐκεῖ θὰ ἀντιληφθοῦν οἱ κολλεγιόπαιδες τῆς Οὐάσιγκτων ὅτι ἔκαμαν ἀκόμη ἓνα λάθος ὅπως αὐτὸ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ τοῦ Πακιστάν! Ἐκεῖ θὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι τὸ Ἰσλάμ εἶναι πρῶτιστα Νόμος²⁸ καὶ «Νόμος ἐκ Θεοῦ» καὶ εἴτε ἐφαρμόζεται εἴτε ὄχι! Ἀντικατοπτρίζεται στὸ εἶδος τῶν ἀπαντήσεων μιᾶς ἰσλαμικῆς ἱερονομικῆς ρήτηρας: ἢ «ναί» ἢ «ὄχι»! Δὲν γνωρίζει τὸ Ἰσλάμ, τὸ «ναί μὲν, ἀλλὰ...». Δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ ἀπλὴ ἐσωτερικὴ μεταφυσικὴ ἀντίληψη περὶ θεοῦ, ἢ ὅποια μπορεῖ νὰ ἐκφυλίζεται καὶ νὰ ἐξαφανίζεται ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει, νὰ ἀποτελεῖ ἐσωτερικὴ ὑπόθεση τοῦ πιστοῦ. Ὅχι. Καὶ ἐκεῖ θὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ὠδήγησαν τὴν Τουρκία σὲ ὀλισθηρότατες ἀτραποὺς ἀπὸ τίς ὁποῖες δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἐξέλθει.

Ἀλλὰ αὐτὸ ὀφείλει νὰ τὸ ἀντιληφθεῖ καὶ ἡ τάλαινα χώρα μας, καὶ συντόμως...****

26. *Αὐτόθι*.

27. Περὶ αὐτοῦ, Νικολάου- Πατραγᾶ, Κυρ. Θ, Ἄζχαρ ἐν ΜΟΧΕ τ. Α', σελ. 59.

28. Νικολάου-Πατραγᾶ, Κυρ. Θ, Ἡ πρωτοκαθεδρία τοῦ δικαίου εἰς τὸ ἰσλάμ ἐν ΘΠΔΔ, τ. Β' (2009) σ.σ. 1026-1030.

* Ὅλες αὐτὲς οἱ προβλέψεις μου, ἀπεδείχθησαν ὀρθές! (2017)

** Καὶ ἐδῶ ἀπεδείχθη ὀρθῶς προβλέπων! (2017)

*** Ὅπως καὶ ἐδῶ! (2017)

**** Ἀλλὰ, σαφῶς καὶ ἐδῶ! (2017)